

Apie vardažodžių kirčiavimo naujoves

Diana Žėkienė

Vilniaus kolegijos Sveikatos priežiūros fakultetas

Jei būtų rengiamas medikų netaisyklingai vartojamų žodžių dažnumo žodynas, ko gero, lyderis būtų žodis **vesti**. Tai vienas iš daugiareikšmių lietuvių kalbos žodžių. Lietuvių kalbos žodyne nurodomos net 24-ios šio žodžio reikšmės, o jei dar pridėsime visus priešdėlio vedinius (jų yra net 12), priskaičiuosime dar daugiau kaip šimtą reikšmių. Dabartinės lietuvių kalbos žodyne pateiktos šios pagrindinės žodžio **vesti** reikšmės: **1.** padėti eiti, versti eiti, varyti; **2.** eiti priešakyje, vadovauti; **3.** judėti, sekti; **4.** eiti kuria kryptimi, būti nusiųsiam; **5.** tiesti, rengti; **6.** tvarkyti, vadovauti; **7.** dainuoti pirmu balsu; **8.** duoti (vaisių), derėti; **9.** turėti (jauniklių); **10.** imti už žmoną.

Tačiau to negana. Medikai sunkiai išsiverčia be žodžio **(i) (iš)vesti**, ir jam suteikia kur kas platesnę reikšmę. Deja, netaisyklingą.

Įvesti vaistus – nevartojama. Vaistai **(i) (su)leidžiami, (i) (su)sušvirksčiami, atliekama (daroma) injekcija, injekuojama:**

Įvesti zondą – nevartojama. Zondas, kateteris, klizma, drenas **(i)stumiami, (i)kišami, (i)leidžiami**. Žodis parenkamas priklausomai nuo atliekamo veiksmo ir procedūros eiliškumo. Pabaigus procedūrą zondas, kateteris, klizma ne **išvedami, o ištraukiami**.

Įvesti implantą – netinka, nes šis veiksmažodis neturi reikiamos reikšmės. Pradiniam implanto įterpimo etapui pavadinti galėtų būti vartojami žodžiai **įstumti, įkišti**, baigiamajam – **įsukti, įkabinti, įsodinti, užspausti** ir pan. (priklauso, koks veiksmas atliekamas).

Įvesti serumą (kremą, preparatą, medikamentus) į odą, giliuosius odos sluoksnius – nevartojamą reikšme **tepti, įtrinti, įmasažuoti, įterpti**.

Įvesti naują vaistą į rinką – pasakymas netaisyklingas. Gali

būti sakoma **išleisti vaistą į rinką**.

Įvesti kaukę į plaukus – netinka semantiškai, gali būti vartojami veiksmažodžiai **įtrinti, spaudžiant įbraukyti, (iš)tepti, dėti kokio nors tirščio sluoksni**.

Įvesti lašelinę – netaisyklinga, taip pat netinka ir **statyti** lašelinę. Kaip ir klizmą, **lašelinę** reikia **daryti** (turima omenyje: **daryti lašelinę infuziją – įpylimą**). O pradiniam veiksmui pavadinti tiktų žodžiai **įdurti, įkišti, įsmeigti**.

Preparatą **įvesti** aparatu atliekant įvairias veido procedūras – netaisyklinga. Priklausomai nuo to, kaip ji atliekama, adatinė ar neadatinė procedūra, vartojami žodžiai **įleisti, išvirksėti, įterpti**, kur tinka, daiktavardį ar daiktavardžio junginius – **injekcija, atlikti (daryti) injekciją, injekuoti**.

Išvesti iš narkozės – netaisyklinga. Narkozė – būseną, kai žmogus miega. Vadinasi, iš narkozės **pabusti, pažadinti, pabudinti**.

Pravesti tyrimą, gydymą, apklausą – netaisyklingas priešdėlio vedinys. Geriausia vartoti veiksmažodį **gydyti, tirti**, apklausti, tam tikram stiliui esant – **atlikti tyrimą, atlikti apklausą**.

Įvesti etatą – netaisyklinga. Etatas **įsteigiamas**.

Spalvinga žodžio **vesti** semantika. Tačiau nenorminė vartoseną savo įvairove nenusileidžia norminei. Bėda ta, kad nepaisome savos kalbos ypatumų. Lietuvių kalba – veiksmažodžių kalba. Kiekvienam veiksmui įvardyti vartojamas vis kitas žodis. Veiksmažodžių įvairove mes skiriamės iš daugelio kitų kalbų. Taigi ir **vesti** nenormines reikšmes galėtume pažaboti prisiminę, kad **į žmogaus organizmą nieko neįvedame ir neišvedame**. Vartojamas tas veiksmažodis, kuriuo geriausia įvardytume atliekamą veiksmą. O atliekamos procedūros, operacijos esmę geriausia išmano specialistas, medikas, tereikia tik tikslų veiksmažodį parinkti.